

Informace

Následující přehled nejdůležitějších pravidel basketbalu 3x3 pro basketbal na vozíku (wheelchair) „na jednu stránku“. Hraje se v zásadě dle Pravidel FIBA, FIBA 3x3 a IWBF, ale tento text nenahrazuje pravidla FIBA, FIBA3x3, ani pravidla IWBF. Přehled má pouze informativní charakter pro širokou basketbalovou veřejnost.

Základní zásady basketbalu na vozíku

1. Hráči není dovoleno při hře se nadzdvihnout z vozíku, ve vztahu zachytit přihrávku nebo blokovat.
2. Hráč provádějící trestný hod smí stát předními koly v území trestného hodu, stejně tak při střelbě za obloukem stačí, aby v okamžiku, kdy míč opouští ruce, byla pouze zadní velká kola za obloukem.
3. Hráč se smí pohybovat pomocí driblingu nebo jej má volně položený na klíně, v tomto případě může kolo (kola) svého vozíku popohnat (zabrat) pouze dvakrát, brždění nebo proklouznutí obruče v ruce (rukou) se nepočítá za záběr.
4. Hráč, který se dotýká rukou země, může hrát na míč, pokud se stupačkou nedotýká země nebo opustil vozík.
5. Pro družstva platí „Funkční klasifikace hráčů IWBF“. Na hřišti mohou být najednou hráči nebo hráčky, jejichž součet funkční klasifikace je maximálně 10 bodů. V případě, že družstvo nemá hráče, který vyhovuje svou osobní funkční klasifikací, hraje s menším počtem hráčů.

Hřiště a míč

1. Hřiště má rozměry 15 m (šířka) a 11 m (délka). Na ploše jsou čáry vymezeného území, čára trestného hodu (5,80 m), dvoubodová čára (6,75 m) a půlkruh proti prorážení pod košem. Ke hře mohou být použita tradiční basketbalová hřiště.
2. Muži i ženy používají ve všech kategoriích míč velikosti 6“ (ženy 510 až 567 g, muži 567 – 600 g). Do zajištění nových míčů velikost 6“ o vyšší hmotnosti, budou muži používat míč velikosti 7“.

Družstvo

1. Družstvo se skládá ze čtyř (4) hráčů. Tři (3) hráči na hřišti a jeden (1) náhradník.

Hrací doba/vítěz utkání

1. Základní hrací doba je následující: Jedno (1) hrací období, deset (10) minut čistého času.
2. Pokud nejsou k dispozici hodiny hry na měření čistého času, stanoví hrubou hrací dobu pořadatel tj., časový limit a limit bodů v souladu (10 minut/10 bodů, 15 minut/15 bodů, 20 minut/21 bodů).
3. Vítězí družstvo, které dosáhne limitu bodů, nebo které vede v okamžiku vypršení hrací doby.
4. Hraje-li se prodloužení, vítězí družstvo, které první dosáhne dvou (2) bodů.

Začátek utkání

1. Losování mincí určí, které družstvo má výhodu výběru držení míče. Družstvo si může vybrat první držení míče na začátku utkání, nebo na začátku případného prodloužení.

Body

1. Koš dosažený z pole uvnitř oblouku (6,75 m), se počítá za (1) bod.
2. Koš dosažený z pole vně oblouku (6,75 m), se počítá za (2) body.
3. Koš dosažený z úspěšného trestného hodu, se počítá za (1) bod.
4. Pokud jsou k dispozici hodiny pro střelbu, musí družstvo vystřelit na koš do dvanácti (12) vteřin od získání míče do držení.
5. Pokud hráči nehrají aktivně na koš, rozhodčí varuje družstvo, že zdržuje (tzv. stalling) a potom družstvu počítá posledních pět (5) vteřin před střelbou.

Hra s míčem

1. Družstvo, které dostane koš, získá držení míče pod košem. Bránící družstvo se v tuto chvíli nesmí dotknout míče, v oblouku proti prorážení pod košem.
2. Při přestupku nebo chybě, získá družstvo držení míče po výměně míče se soupeřem za vrcholem oblouku 6,75 m.
3. Družstvo může vystřelit na koš k dosažení platných bodů po výměně míče za obloukem, nebo když bez porušení pravidel získá držení míče během útoku soupeře.

4. Získá-li ale družstvo míč doskokem, po neúspěšné střelbě soupeře, musí jej dopravit přihrávkou nebo driblinkem za oblouk, aby mohlo vystřelit na koš k dosažení platných bodů.
5. Hráč je za obloukem, když vyjede oběma zadními velkými koly za oblouk a kola se nedotýkají čáry oblouku.

Chyby / Trestné hody

1. Za faul (osobní chybu) při střelbě uvnitř oblouku se hází jeden (1) trestný hod. Za faul při střelbě za obloukem se hází dva (2) trestné hody. Při úspěšné střelbě jeden (1) dodatkový trestný hod.
2. Hráč má limit čtyř (4) chyb, pak povinně střídá.
3. Družstvo má limit (7) chyb, za osmou chybu na nestřílejícího hráče se již hází jeden (1) trestný hod.

Oddechové časy / střídání

1. Každé družstvo má v utkání, tj. včetně prodloužení, nárok na jeden (1) oddechový čas v délce třiceti (30) vteřin. Hráč na hřišti může požádat o oddechový čas, když je míč mrtvý.
2. Hráč může střídát, když je míč mrtvý (tzn., když zapíská rozhodčí, nebo po koši ze hry, či posledním úspěšném trestném hodu). Střídání se provádí za koncovou čarou naproti koši tak, že střídající hráč vyjede z hřiště a dotkne se náhradníka, který poté vjede do hřiště.

Funkční klasifikace hráčů basketbalu na vozíku (IWBF, 2004).

Systém IWBF klasifikace (International Wheelchair Basketball Federation), zavedený poprvé v roce 1984 na paralympijských hrách ve Stoke Mandeville ve Velké Británii, zahrnuje čtyři hlavní bodové kategorie: 1.0, 2.0, 3.0 a 4.0. O čtyři roky později byl doplněn o kategorie půlbodové (1.5, 2.5, 3.5 a 4.5). Hráči, kterým je uznáno minimální postižení na základě lékařské dokumentace, obdrží 4.5 bodu.

Každý hráč má svou kartu (licenci) s uvedeným počtem bodů vydanou klasifikátorem IWBF, ta není na pořád daná, může se měnit (zlepšení nebo zhoršení zdravotního stavu) na základě zdravotního vyšetření, ale i pozorováním.

A. Skupina 1 (jeden bod)

1.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí Th 7 včetně a výše; postižení se značným poškozením horním končetin (jedno nebo oboustranným)

1.2 Funkční schopnosti:

- nedostatečná rovnováha při sedu bez opory
- bez pomoci horních končetin nemůže otáčet trupem

1.3 Dovednosti:

- při sebemenší změně polohy trupu musí použít horních končetin k zajištění stability
- hráč sedí velmi nízko ve vozíku, záda jsou ve stálém kontaktu s opěradlem, které je mnohdy vyšší než normálně
- hráč ztrácí rovnováhu, jakmile drží míč oběma rukama nad hlavou

B. Skupina 2 (dva body)

2.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí Th 8 až 11 včetně; všichni ostatní postižení (poliomyelitis, oboustranná exstirpace kyčlí nebo oboustranná amputace s velmi krátkými pahýly), kteří odpovídají funkčnímu typu paraplegiků této skupiny; postižení s jednostranným poškozením horních končetin, které jsou patrné při jízdě nebo kontrole míče, jinak s kontrolou trupu odpovídající skupině 3 nebo 4.

2.2 Funkční schopnosti:

- dostatečná rovnováha při sedu bez opory
- postižený může otáčet trupem a rameny daleko dozadu

2.3 Dovednosti:

- mít ruce na obručích, držet se jich a pohánět vozík při všech polohách trupu
- trup nelze udržet při rozjezdu a při zatáčení v optimální poloze
- při přihrávce nebo střelbě na koš jistí jedna ruka obvykle rovnováhu, míč je házen většinou pouze jednou rukou

C. Skupina 3 (tři body)

3.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí L 2 až L 5 včetně; všechna ostatní postižení, která odpovídají paraplegii tohoto typu, tzn. ti postižení, jež mají pouze minimální funkční schopnost kyčelních kloubů; postižení s jednostranným postižením horních končetin, kteří jsou při přihrávce a kontrole míče znevýhodněni na postižené straně, jinak s kontrolou trupu odpovídají skupině 4.

3.2 Funkční schopnosti:

- volný, resp. kontrolovaný předklon a napřímění trupu
- stehna poskytují oporu trupu, paraplegici této skupiny mohou stisknout klena k sobě
- chybí laterální stabilita trupu a abdukce kyčlí

3.3 Dovednosti:

- přirozené držení trupu při ovládání vozíku
- obtížné zpracování míče letícího stranou
- při boji o míč je hráč schopn menšího fyzického nasazení oproti hráči skupiny 4

D. Skupina 4 (čtyři body)

4.1 Postižení: paraplegici s kompletní lézí od L 5 níže; všichni ostatní postižení, kteří odpovídají tomuto typu léze, zvláště pokud mají schopnost dostatečně ovládat stehno alespoň jedné nohy, tj. oboustranně amputovaní ve stehně s dobrými pahýly, které umožňují udržet přirozenou polohu trupu při ovládání vozíku; jednostranně amputovaní ve stehně nebo exartikulovaní v kyčli; oboustranně amputovaní ve stehně s krátkými pahýly, avšak používající při hře protézy; oboustranně amputovaní pod kolena

4.2 Funkční schopnosti:

- kontrolované pohyby trupu do všech stran
- stabilita může být jednostranně omezená
- alespoň jedno stehno se může vzepřít proti vozíku

4.3 Dovednosti:

- téměř neomezená funkce trupu při jízdě, přihrávání a střelbě
- možnost driblingu na obou stranách vozíku
- hráči této skupiny mohou bez obtíží sedět na vodorovné sedací podložce bez jakékoliv opory a přitom jim nehrozí vypadnutí z vozíku